

prima instanță: L.Ursu
instanța de apel: N.Budăi, V.Efros, I.Muruianu

dosarul nr. 2ra-792/16

DECIZIE

20 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,

Judecător:

Judecători:

Tatiana Vieru,

Iurie Bejenaru, Oleg Sternioală,

Tamara Chișca-Doneva, Valentina Clevadî

examinînd recursul declarat de către Gulienco Inna și avocatul ei, Guzun Vladimir,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Gulienco Inna împotriva lui Gulienco Serghei privind încasarea pensiei de întreținere a părintelui,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, prin care a fost respins apelul declarat de către Gulienco Inna și reprezentantul său, avocatul Guzun Vladimir, fiind menținută hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 13 iulie 2015,

c o n s t a t ă:

La 18 decembrie 2014, Gulienco Inna a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Gulienco Serghei privind încasarea pensiei de întreținere a părintelui.

În motivarea acțiunii indicate a indicat că, timp de 19 ani de zile suferă de ciroză hepatică, fapt care i-a curmat grav sănătatea, iar la 18 mai 2009 în genere a devenit invalid de gradul I pe viață, la moment fiind inaptă de muncă, primind o pensie în sumă de 386 lei.

Totodată a mai indicat Gulienco Inna că, locuiește împreună cu soțul său, Gulienco Anatoli, fiind pensionar cu o pensie de 605,93lei, pensia ambilor fiind în sumă de 991,93 lei, iar conform Biroului Național de Statistică, minimul de existență în semestrul I anul 2014 este în sumă de 1390,90 lei.

Afirmă că dînsa, fiind o mamă grijulie a crescut și educat doi copii: fiul Gulienco Serghei și fiica Gulienco Marina, sprijinindu-i material, moral, acordându-le atenția cuvenită, relația dintre mama și copiii bazându-se pe afecțiune și bunăvoință.

Invocă că, ambii copii, fiind apti de muncă, sunt obligați să-și întrețină și îngrijească părinții inapți de muncă care necesită sprijin material.

Din motiv că, pensia este insuficientă pentru procurarea medicamentelor care sunt costisitoare, achitarea serviciilor comunale, achitarea produselor alimentare și îmbrăcăminte, a apelat de nenumărate ori la feciorul său, Gulienco Serghei pentru ajutor, dar de fiecare dată era refuzată, ajutor primind doar din partea fiicei sale, Gulienco Marina, motiv pentru care a sesizat instanța de judecată cu prezenta acțiune.

Solicită reclamanta Gulienco Inna, în urma concretizării acțiunii, încasarea din contul feciorului Gulienco Serghei în beneficiul său a pensiei de întreținere a părintelui inapt de muncă în sumă de 2000 lei/lunar.

Prin hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 13 iulie 2015, cererea de chemare în judecată înaintată de către Gulienco Inna a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea din contul lui Gulienco Serghei în beneficiul Innei Gulienco a pensiei pentru întreținere în sumă bănească fixă a câte 500 lei lunar, începând cu 18.12.2014 pînă la restabilirea capacității de muncă a Innei Gulienco.

Nefiind de acord cu hotărârea enunțată, Gulienco Inna și reprezentantul acesteia, avocatul Guzun Vladimir au declarat apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, a fost respins apelul declarat de către Gulienco Inna și avocatul ei, Guzun Vladimir, fiind menținută hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 13 iulie 2015. Suplimentar, s-a încasat din contul Innei Gulienco în beneficiul lui Gulienco Serghei suma de 1000 lei – cu titlu de cheltuieli de judecată pentru acordarea asistenței juridice în apel. În rest, cererea privind încasarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Invocînd ilegalitatea deciziei și hotărîrii sus-indicate, la 09 februarie 2016, Gulienco Inna și reprezentantul acesteia, avocatul Guzun Vladimir, au declarat recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea parțială a actelor judecătorești contestate în partea respingerii acțiunii cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărîri, prin care acțiunea privind încasarea pensiei de întreținere a părintelui să fie admisă în sensul declarat.

În susținerea recursului s-a indicat că, la examinarea pricinii instanțele de judecată au interpretat eronat normele de drept material, nefiind constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii.

La fel s-a indicat că, la caz, decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată și care urmează a fi casată, pe motiv că nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată și s-a interpretat în mod eronat legea.

În rezultat, instanțele ierarhic inferioare s-au eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, au examinat superficial circumstanțele cauzei, nu au intrat în esența litigiului și nu au apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțînd hotărîri ilegale și neîntemeiate de admitere parțială a acțiunii, astfel fiindu-i încălcat în mod direct dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei (f.d.109).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Din actele pricinii rezultă că, decizia recurată a fost pronunțată la 10 decembrie 2015 (f.d.99), iar recursul a fost depus la 09 februarie 2016 (f.d.109).

Astfel, prin prisma prevederilor art. 434 alin. (1) CPC, instanța de recurs constată că recursul depus de către Gulienco Inna și reprezentantul acesteia, avocatul Guzun Vladimir, a fost declarat în termen.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de Gulienco Inna și reprezentantul acesteia, avocatul Guzun Vladimir a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina pentru rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din actele cauzei rezultă cu certitudine că, intimatul Gulienco Serghei este fiul recurentei Gulienco Inna, ceea ce se confirmă prin certificatul de naștere anexat la dosar (f.d.29).

La fel, s-a constatat că, la 01 martie 2010, Gulienco Inna fiind examinată de către Consiliul de expertiză medicală a vitalității, a fost încadrată în gradul sever I cu reducerea vitalității, fără termen, cauza invalidității fiind boală obișnuită, cu recomandarea referitor la activitatea de muncă: contraindicată, necesită îngrijire permanentă de către alte persoane.

Aceste circumstanțe se confirmă prin certificatul seria EM nr. 524385 de expertizare a Innei Gulienco din 01.03.2010, anexat la dosar (f.d.9).

Tot actele cauzei atestă că, pentru perioada 01.07.2014 - 31.10.2015, recurenta a dispus de pensie de invaliditate în sumă de 386,19 lei + 100 lei, ceea ce se confirmă prin legitimația eliberată de Casa Națională de Asigurări Sociale sect. Rîșcani seria CN nr. 166990 din 18.05.2009 (f.d.8).

Din motiv că, pensia este insuficientă pentru procurarea medicamentelor, achitarea serviciilor comunale, produselor alimentare și îmbrăcăminte, a sesizat instanța de judecată cu prezenta acțiune, solicitînd în urma concretizării acțiunii, încasarea din contul feciorului Gulienco Serghei în beneficiul său a pensiei de întreținere a părintelui inapt de muncă în sumă de 2000 lei/lunar.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a admis parțial cererea de chemare în judecată (f.d.46-48).

Judecând apelul declarat de către Gulienco Inna și reprezentantul său, avocatul Guzun Vladimir, instanța de apel a găsit necesar de a-l respinge și a menține hotărârea primei instanțe, considerînd că aceasta este întemeiată și legală, suplimentar încasîndu-se din contul Innei Gulienco în beneficiul lui Gulienco Serghei suma de 1000 lei – cu titlu de cheltuieli de judecată pentru acordarea asistenței juridice în apel.

La caz, instanța de recurs constată că, decizia instanței de apel este una nemotivată, iar concluziile instanței de apel sunt expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul existent la dosar, precum și normelor de drept ce reglementează acest aspect, fapt ce contravine prevederilor art.art. 239 și 241 alin. (5) CPC.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții, trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere, fapt ce la caz nu se atestă.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului, consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs reține că, contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se în mod selectiv la unele erori comise de prima instanță, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

În situația dată, reieșind din specificul acțiunii, instanța de recurs consideră că, la judecarea cauzei era necesară verificarea legalității hotărârii primei instanțe, cât și a obiectului litigiului în baza argumentelor invocate de recurentă, după cum impun dispozițiile art. 373 alin. (5) CPC, pe când, contrar normelor de drept procedural enunțate, instanța de apel, judecând apelul, nu s-a pronunțat și nu a combătut toate argumentele invocate în cererea de apel, aduse în dezacordul cu hotărârea primei instanțe.

În acest context, instanța de recurs relevă că constatarea instanței de apel cu referire la faptul că quantumul pensiei pentru întreținere care urmează a fi achitat de Gulienco Serghei în beneficiul părintelui Inna Gulienco în sumă de 500 lei lunar, începând cu data de 18 decembrie 2014, este unul rezonabil și echitabil, având în vedere situația materială a părților și veniturile lunare ale acestora, este evazivă, neavând putere de convingere.

La acest capitol este de menționat că, instanța de apel, ajungând la soluția menționată, a lăsat fără aprecierea cuvenită situația materială a părților, cât și veniturile lunare ale acestora, mai cu seamă a fiicei recurente, Gulienco Mariana, nefiind anexate la dosar date referitoare la vârsta și stărea familială a acesteia.

Or, Gulienco Serghei în instanța de apel a invocat faptul că, dînsul nu este unicul copil al intimatei-recurente Inna Gulienco.

Contrar celor spuse, Curtea de Apel Chișinău în decizia emisă nu s-a pronunțat asupra acestui argument esențial invocat și nu a expus motivările respingerii

acestui. Or, argumentul invocat de Gulienco Serghei este important pentru soluționarea litigiului și necesită un răspuns anume în hotărîre, deoarece din actele cauzei rezultă cu certitudine că, recurenta este pensionară și nu activează, iar pensia este insuficientă pentru procurarea medicamentelor, achitarea serviciilor comunale, îmbrăcăminte, cât și pentru necesitatea de îngrijire permanentă de către altă persoană.

Prin urmare, pentru rezolvarea acestei probleme instanțele de judecată urmau să se informeze referitor la existența altor copii majori apti de muncă și vîrsta lor și de a soluționa problema intervenirii în proces a acestora, mai cu seamă că, astfel de cerere a fost înaintată de către intimat încă în prima instanță (f.d.34), fiind respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d.39), dacă la momentul pronunțării hotărîrii activează sau sunt apti de a munci, însă în acest sens, instanța de apel nu și-a motivat nici într-un fel opinia sa, or, achitarea pensiei de întreținere necesară nu poate fi pusă doar în sarcina unui copil, atunci cînd persoana care solicită încasarea sumelor pentru întreținere are mai mulți copii.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reiterează și prevederile art. 80 din Codul familiei, care statuează că, copiii majori apti de muncă sînt obligați să-și întrețină și să-și îngrijească părinții inapți de muncă care necesită sprijin material. Dacă nu există un contract privind întreținerea părinților inapți de muncă care necesită sprijin material, problema achitării pensiei de întreținere de către copiii majori se soluționează pe cale judecătorească. Quantumul pensiei de întreținere se stabilește de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă plătită lunar, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părinților și a copiilor, de alte circumstanțe importante. La stabilirea quantumului pensiei, instanța judecătorească este în drept să țină cont de toți copiii majori ai părintelui respectiv, indiferent de faptul dacă acțiunea a fost pornită față de unul, cîțiva sau toți copiii. Copilul poate fi eliberat de obligația de a-și întreține părinții inapți de muncă care necesită sprijin material dacă instanța judecătorească va stabili că aceștia s-au eschivat de la îndeplinirea obligațiilor părintești față de acest copil. Copiii ai căror părinți sînt decăzuți din drepturile părintești se scutesc de obligația de întreținere a acestora.

Iar potrivit art. 81 alin. (1) Codul familiei, în circumstanțe excepționale (boală gravă, mutilare sau alt viciu al părintelui etc.), copiii majori pot fi obligați de către instanța judecătorească să participe la cheltuielile suplimentare generate de aceste circumstanțe dacă lipsește un contract între părți sau dacă copiii refuză să participe benevol la aceste cheltuieli.

Astfel, reieșind din faptul că în instanța de apel se îmbină realizarea principiului disponibilității și principiul legalității, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecînd apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se în mod general la aceleași constatări reținute la adoptarea hotărîrii de prima instanță, fără a se expune asupra corectitudinii aplicării de către prima instanță atît a normelor de drept material, cât și a normelor de drept procedural.

Aceste fapte indică la examinarea unilaterală a pricinii, ce constituie o încălcare a dreptului recurantei Gulienco Inna de a se bucura de drepturile sale

procedurale în condițiile normelor în vigoare, precum și a principiului egalității armelor în proces.

În această ordine de idei, este cert că omiterea aspectelor menționate de către instanța de apel, direct indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale, aplicabile cazului.

În speță, prezintă relevanță și faptul că folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt și de drept, care, este diferită de la caz la caz.

Iar în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Din considerentele menționate, întru aplicarea corectă a normei de drept ce guvernează rezolvarea prezentului litigiu și, deoarece eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a trimite pricina spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Gulienco Inna și avocatul ei, Guzun Vladimir.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Gulienco Inna împotriva lui Gulienco Serghei privind încasarea pensiei de întreținere a părintelui, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Judecător:

Tatiana Vieru

Judecători:

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

Tamara Chișca-Doneva

Valentina Clevadî